



DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 105

www.parlament.md

4 decembrie 2015

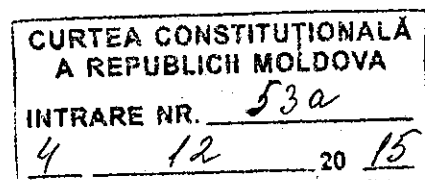
AC nr. 2

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

str. Alexandru Lăpușeanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu art. 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994
cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin. (1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției
Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995



I. AUTORII SESIZĂRII

1. Andrian CANDU, Serghei SÎRBU, Ștefan CREANGĂ
2. Deputați în Parlament
3. bd. Ștefan cel Mare 105
4. tel. 022268703

II. OBIECTUL SESIZĂRII

La 3 decembrie 2015 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Hotărârea Parlamentului nr. 224 privind abrogarea hotărârilor Parlamentului privind desemnarea directorilor Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică.

Prin această hotărâre de Parlament s-a abrogat hotărârea Parlamentului nr. 182 din 12 iulie 2013 privind desemnarea unor directori ai Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementarea în Energetică și hotărârea Parlamentului nr. 340 din 24 decembrie 2013 privind desemnarea unor directori ai Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementarea în Energetică.

De asemenea, prin Hotărârea Parlamentului nr. 224 din 03.12.15, a fost solicitată comisiei economie, buget și finanțe organizarea concursului privind numirea directorilor Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementarea în Energetică.

III. CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1 Statul Republica Moldova

(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.

(3) Republica Moldova este un **stat de drept**, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Articolul 2 Suveranitatea și puterea de stat

(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 8

Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 39

Dreptul la administrare

(1) Cetățenii Republicii Moldova au dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor.

(2) Oricărui cetățean i se asigură, potrivit legii, accesul la o funcție publică.

Articolul 66

Atribuțiile de bază

Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

- a) adoptă legi, hotărâri și moțiuni;
- b) declară referendumuri;
- c) interpretează legile și asigură unitatea reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării;
- d) aprobă direcțiile principale ale politicii interne și externe a statului;
- e) aprobă doctrina militară a statului;

- f) exercită controlul parlamentar asupra puterii executive, sub formele și în limitele prevăzute de Constituție;
- g) ratifică, denunță, suspendă și anulează acțiunea tratatelor internaționale încheiate de Republica Moldova;
- h) aprobă bugetul statului și exercită controlul asupra lui;
- i) exercită controlul asupra acordării împrumuturilor de stat, asupra ajutorului economic și de altă natură acordat unor state străine, asupra încheierii acordurilor privind împrumuturile și creditele de stat din surse străine;
- j) alege și numește persoane oficiale de stat, în cazurile prevăzute de lege;
- k) aprobă ordinele și medaliile Republicii Moldova;
- l) declară mobilizarea parțială sau generală;
- m) declară starea de urgență, de asediu și de război;
- n) inițiază cercetarea și audierea oricăror chestiuni ce se referă la interesele societății;
- o) suspendă activitatea organelor administrației publice locale, în cazurile prevăzute de lege;
- p) adoptă acte privind amnistia;
- r) îndeplinește alte atribuții, stabilite prin Constituție și legi.

2. Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative

Articolul 1. Sfera de reglementare

(1) Prezenta lege stabilește modul de inițiere, elaborare, avizare, expertiză, redactare, interpretare și ieșire din vigoare a actelor legislative, precum și mijloacele, metodele și tehnicile utilizate în acest sens.

(2) Regulile de inițiere, elaborare, expertiză, redactare și emitere a actelor normative ale Guvernului, altor autorități ale administrației publice centrale și locale sînt aprobate prin lege.

Articolul 2. Actele legislative

(1) Actele legislative sînt acte adoptate de unica autoritate legislativă a statului în temeiul normelor constituționale, conform procedurii stabilite de Regulamentul Parlamentului, de alte reglementări în vigoare, și ocupă poziția cea mai înaltă în ierarhia actelor normative din Republica Moldova.

(2) Din categoria actelor legislative fac parte:

- a) Constituția Republicii Moldova și legile constituționale;
- b) legile organice și legile ordinare;
- c) hotărârile și moțiunile.

(3) Tratatelor internaționale, precum și legile, prin care Republica Moldova devine parte la un act internațional sînt supuse unei proceduri speciale de inițiere, elaborare, adoptare, intrare în vigoare sau denunțare, conform Legii privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova.

(4) Prezenta lege nu se aplică la elaborarea actelor legislative cu caracter politic, administrativ sau de alt ordin care nu conțin norme de drept și nici asupra actelor organelor de lucru ale Parlamentului.

Articolul 4. Principiile de bază ale legiferării

(1) Actul legislativ trebuie să corespundă prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, inclusiv legislației comunitare.

(2) Actul legislativ trebuie să corespundă dispozițiilor constituționale și să fie în concordanță cu cadrul juridic existent, cu sistemul de codificare și unificare a legislației.

(3) La elaborarea, adoptarea și aplicarea actului legislativ se respectă principiile:

- a) oportunității, coerenței, consecvenței și echilibrului între reglementările concurente;
- b) consecutivității, stabilității și predictabilității normelor juridice;
- c) transparenței, publicității și accesibilității.

Articolul 11. Hotărârile

(1) Hotărârile Parlamentului sînt acte legislative subordonate legilor, se adoptă cu votul majorității deputaților prezenți, dacă prin Constituție nu este prevăzută o altă majoritate, și nu se supun procedurii de promulgare. Hotărârile cu caracter individual și alte hotărâri care nu conțin norme de drept pot fi examinate fără a fi supuse tuturor procedurilor prealabile în organele de lucru ale Parlamentului.

(2) Hotărârile Parlamentului se adoptă:

- a) în domeniul organizării activității interne a Parlamentului și structurilor ce intră în componența sa ori îi sînt subordonate nemijlocit;
- b) pentru aprobarea sau modificarea structurii unor organe sau instituții;
- c) pentru alegerea, numirea, revocarea, destituirea și suspendarea din funcții publice;
- d) pentru aprobarea altor acte care nu conțin norme de drept;
- e) în alte domenii care nu necesită adoptarea de legi.

(3) Modificarea, completarea și abrogarea hotărârilor Parlamentului se fac, de regulă, prin hotărîre, conform procedurii stabilite în acest sens.

3. Legea cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică

Articolul 6

Ocuparea funcției de demnitate publică

“(1) Ocuparea funcției de demnitate publică are loc prin alegeri sau prin numire, în condițiile legii.

[...]

(3) În cazul în care ocuparea funcției de demnitate publică are loc prin numire, temeiul legal al apariției raportului de exercitare a funcției este actul de numire.

(4) Pentru ocuparea unor funcții de demnitate publică prin numire se organizează concurs în condițiile legii.

(5) Autoritatea competentă să numească în funcție demnitarul respectiv o face din oficiu sau la propunerea autorității/organului abilitat.

(6) Demnitarul depune jurământ în cazul în care această obligație este prevăzută de legea specială ce reglementează activitatea acestui demnitar.”

Articolul 7**Mandatul demnitarului**

“(1) Mandatul demnitarului este de 4 ani, dacă un alt termen nu este stabilit prin Constituție sau prin legea specială ce reglementează activitatea acestui demnitar.

(2) Exercitarea funcției de demnitate publică nu este limitată de un anumit număr de mandate, cu excepția cazurilor când legea specială ce reglementează activitatea demnitarului prevede altfel.

(3) În cazul în care termenul regulamentar de exercitare a mandatului expiră sau a expirat, iar succesorul de competență nu intră în exercitarea mandatului, demnitarul continuă să-și exercite mandatul până la ocuparea funcției de către succesorul de competență.”

Articolul 22**Încetarea mandatului**

“(1) Exercitarea mandatului încetează la expirarea termenului, dacă mandatul nu este prelungit în modul stabilit de lege, sau înainte de termen.

[...]

(3) În cazul demnitarului numit încetarea înainte de termen a mandatului are loc prin revocarea sau, după caz, eliberarea din funcție a demnitarului în temeiul actului administrativ al autorității care l-a numit în funcție.

(4) Dispozițiile alin.(3) nu se aplică demnitarilor pentru care legea specială ce reglementează activitatea acestora prevede o altă procedură de încetare a mandatului înainte de termen.”

4. Regulamentul Parlamentului**Articolul 92****Procedura de alegere, numire sau de propunere pentru numirea în funcție a persoanelor oficiale de stat**

“(1) Hotărârile cu privire la alegere, numire sau propunerile pentru numirea în funcție a persoanelor oficiale de stat care, potrivit Constituției și altor legi, se fac de către Parlament, se adoptă în condițiile art.74 alin.(2) din Constituție. În același mod se adoptă și hotărârile Parlamentului cu privire la destituirea (revocarea) persoanelor oficiale vizate, cu excepțiile stabilite de legislație.

(2) Chestiunea cu privire la alegere, numire sau propunerile pentru numirea în funcție a persoanelor oficiale de stat se supun dezbaterii Parlamentului după prezentarea raportului Comisiei juridice, pentru numiri și imunități.

(3) În procesul întocmirii raportului comisia va examina candidaturile pentru alegere, numire sau propunerile pentru numirea în funcție a persoanelor oficiale de stat, având dreptul de a chema spre audiere persoanele în cauză.”

5. Legea nr. 1525-XIII din 19.02.1998 cu privire la energetică**Articolul 4¹.****Reglementarea și monitorizarea sectoarelor energeticii**

(1) Autoritatea învestită cu atribuții de reglementare și monitorizare a sectoarelor în domeniul energiei este Agenția Națională de Reglementare în Energetică, denumită în continuare Agenție.

(2) Agenția are următoarele funcții principale:

- a) supraveghează respectarea legislației în domeniul energiei;
- b) promovează și asigură concurența loială și funcționarea eficace a piețelor de energie;
- c) eliberează licențe pentru desfășurarea pe piețele de energie a activităților autorizate în conformitate cu Legea cu privire la gaze, Legea cu privire la energia electrică, Legea privind piața produselor petroliere;
- d) monitorizează respectarea de către titularii de licențe a condițiilor stabilite pentru desfășurarea activităților autorizate și aplică prevederile legilor specificate la lit.c);
- e) promovează o politică tarifară adecvată și respectarea drepturilor și a intereselor consumatorilor;
- e¹) aprobă tarife, în cazurile stipulate de lege, calculate în conformitate cu prevederile metodologiilor aprobate și monitorizează corectitudinea aplicării acestora;
- f) supraveghează respectarea de către întreprinderile a căror activitate este reglementată de Agenție a principiului costurilor necesare și justificate la calcularea și prezentarea spre aprobare a tarifelor pentru activitățile reglementate;
- g) exercită controlul asupra modului de respectare a drepturilor consumatorilor, examinează petițiile și plângerile consumatorilor și ale furnizorilor și soluționează neînțelegerile survenite între aceștia în limitele competenței sale.

(3) În scopul exercitării atribuțiilor și a funcțiilor prevăzute de lege, Agenția elaborează și aprobă regulamente, metodologii și alte acte normative în conformitate cu legea.

(4) Agenția exercită și alte atribuții prevăzute de lege.

(5) În vederea îndeplinirii prevederilor prezentei legi, Agenția colaborează cu organul central de specialitate, cu Consiliul Concurenței, în special prin furnizarea reciprocă de informații necesare atât aplicării prevederilor legislației concurenței, cât și a prevederilor legislației din domeniile energiei, cu ministerele și cu alte organe publice centrale sau locale interesate, cu asociațiile consumatorilor.

(6) Agenția își exercită activitatea în conformitate cu legea, fiind independentă de toți participanții la piețele de energie, precum și de alte autorități sau persoane fizice și juridice.

Articolul 4².

Administrarea Agenției

- (1) Agenția este condusă de Consiliul de administrație alcătuit din cinci directori.
- (2) Parlamentul desemnează unul dintre cei cinci directori ai Consiliului de administrație în funcția de director general al Consiliului de administrație al Agenției.
- (3) Hotărârile Consiliului de administrație se adoptă cu votul majorității membrilor consiliului. Fiecare director deține un singur vot.
- (4) Directorul general al Consiliului de administrație este desemnat de Parlament la propunerea Președintelui Parlamentului, cu avizul pozitiv al comisiei parlamentare de profil. Directorii Consiliului de administrație sînt desemnați de Parlament la propunerea comisiei parlamentare de profil. Toți directorii sînt desemnați pentru o perioadă de 6 ani. În cazul apariției, din diferite motive, a locului vacant de director, Parlamentul, în termen de o lună,

desemnează un nou director. La prima desemnare, directorii Consiliului de administrație al Agenției sînt desemnați de Parlament în felul următor: directorul general este desemnat pe un termen de 6 ani, doi directori – pe un termen de 4 ani, iar doi – pe un termen de 2 ani. Nici unul dintre membrii Consiliului de administrație nu poate deține funcția mai mult de 12 ani.

(5) Directorul Consiliului de administrație trebuie să fie cetățean al Republicii Moldova, să aibă studii universitare în domeniul tehnic, economic sau juridic și experiență de lucru în domeniul respectiv, inclusiv de cel puțin 3 ani în funcție administrativă de conducere.

(6) Funcția de director al Consiliului de administrație încetează prin demisie sau eliberare din funcție. **Directorul poate fi eliberat din funcție de către Parlament în cazul:**

- a) pierderii cetățeniei Republicii Moldova;
- b) imposibilității exercitării funcției din motive de sănătate;
- c) alegerii în altă funcție;
- d) condamnării pentru savîrșire de infracțiuni cu intenție și/sau condamnării la privațiune de libertate prin hotărîre irevocabilă a instanței de judecată;
- e) rămînerii definitive a actului de constatare prin care s-a stabilit emiterea/adoptarea de către acesta a unui act administrativ sau încheierea unui act juridic cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese;
- f) aflării în incompatibilitate, fapt stabilit prin actul de constatare rămas definitiv.

(7) Directorul general angajează personalul Agenției cu consimțămîntul a cel puțin unui membru al Consiliului de administrație.

(8) La întreprinderea a cărei activitate este reglementată de Agenție în corespundere cu prezenta lege, directorul Consiliului de administrație nu este în drept:

- a) să desfășoare activități remunerate sau să obțină alte avantaje;
- b) să dețină acțiuni ale acestei întreprinderi;
- c) să obțină cîștiguri financiare sau materiale datorită funcției pe care o deține;
- d) să faciliteze angajarea proprie sau angajarea altor persoane la întreprinderea a cărei activitate este reglementată de Agenție.

(9) În decurs de 2 ani după eliberarea sa din funcție, directorul Consiliului de administrație nu poate ocupa funcții la întreprinderea a cărei activitate este reglementată de Agenție.

(10) Directorul general al Consiliului de administrație prezintă Parlamentului raport despre activitatea Agenției în anul precedent.

6. Regulamentul de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, aprobat prin hotărîrea nr. 238 din 26.10.2012

Capitolul III

ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII. BUGETUL AGENȚIEI

Conducerea

12. Agenția este condusă de un Consiliu de administrație, organ colegial alcătuit din 5 directori.

13. Hotărîrile Consiliului de administrație se adoptă cu votul majorității membrilor acestuia. Fiecare director deține un singur vot. Hotărîrile Consiliului de administrație se semnează

numai de către membrii consiliului.

14. Parlamentul desemnează pe unul din cei 5 directori ai Consiliului de administrație al Agenției în funcția de director general al Consiliului.

15. Directorul general al Consiliului de administrație este desemnat de Parlament la propunerea Președintelui Parlamentului, avînd avizul pozitiv al comisiei parlamentare de profil. Directorii Consiliului de administrație sînt desemnați de Parlament la propunerea comisiei parlamentare de profil. Toți directorii sînt desemnați pentru o perioadă de 6 ani. În cazul intervenirii, din diverse motive, a vacanței funcției de director al Consiliului de administrație, Parlamentul, în termen de o lună, desemnează un nou director. La prima desemnare, directorii Consiliului de administrație al Agenției sînt desemnați de Parlament în felul următor: directorul general este desemnat pe un termen de 6 ani, doi directori – pe un termen de 4 ani, iar alți doi – pe un termen de 2 ani. Niciunul dintre membrii Consiliului de administrație nu poate deține această funcție mai mult de 12 ani.

16. Directorul Consiliului de administrație trebuie să fie cetățean al Republicii Moldova, să aibă studii superioare în domeniul tehnic, economic sau juridic și o experiență de lucru în domeniul respectiv, inclusiv experiență de cel puțin 3 ani într-o funcție administrativă.

17. Directorul Consiliului de administrație se angajează să acționeze independent și obiectiv, în interes public, fără a solicita sau urma instrucțiuni de natură politică. În acest sens, fiecare director redactează o declarație de angajament și o declarație de interese, indicînd absența oricăror interese care ar putea fi considerate susceptibile de a-i prejudicia independența. Declarațiile respective sînt făcute publice și publicate pe pagina web a Agenției în fiecare an.

18. În cazul în care termenul regulamentar pentru care este desemnat directorul Consiliului de administrație expiră sau a expirat, iar succesorul său nu a fost desemnat de Parlament, directorul respectiv continuă să-și exercite funcția pînă la ocuparea acesteia de către succesorul în funcție.

19. Încetarea funcției de director al Consiliului de administrație poate interveni prin demisie sau eliberare din funcție. Directorul poate fi eliberat din funcție de către Parlament în cazul:

- a) pierderii cetățeniei Republicii Moldova;
- b) imposibilității exercitării funcției din motive de sănătate;
- c) accederii la o altă funcție;
- d) condamnării pentru infracțiuni savîrșire cu intenție și/sau condamnării la privațiune de libertate prin hotărîrea irevocabilă a instanței de judecată;
- e) existenței unui act de constatare rămas definitiv prin care s-a stabilit emiterea/adoptarea de către acesta a unui act administrativ sau încheierea unui act juridic cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese;
- f) aflării în stare de incompatibilitate, fapt stabilit prin actul de constatare rămas definitiv.

2. LEGISLAȚIA INTERNAȚIONALĂ

Prin Legea nr. 117 din 23 decembrie 2009 Republica Moldova a aderat la Tratatul de constituire a Comunității Energetice și s-a obligat să implementeze directivele europene în acest sens.

DIRECTIVA 2009/72/CE A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI din 13 iulie 2009 privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice și de abrogare a Directivei 2003/54/CE

Art. 35 Desemnarea și independența autorităților de reglementare

(4) Statele membre garantează independența autorităților de reglementare și se asigură că acestea își exercită competențele în mod imparțial și transparent. În acest scop, statul membru se asigură că, atunci când își îndeplinesc atribuțiile de reglementare care le revin în temeiul prezentei directive și al legislației în domeniu, autoritățile de reglementare:

(a) sunt distincte din punct de vedere juridic și independente din punct de vedere funcțional de orice altă entitate publică sau privată;

(b) se asigură că personalul lor și persoanele cu funcție de conducere din cadrul lor: (i) acționează în mod independent de orice interes de piață; precum și (ii) nu solicită și nu acceptă instrucțiuni directe din partea niciunui guvern sau a niciunei entități publice sau private în îndeplinirea atribuțiilor de reglementare care le revin. Această cerință nu aduce atingere unei cooperări strânse, după caz, cu alte autorități naționale competente sau orientărilor de politică generală elaborate de guvern, care nu au legătură cu atribuțiile de reglementare menționate la articolul 37.

(5) În scopul de a proteja independența autorităților de reglementare, statele membre se asigură, în special, că: (a) autoritățile de reglementare pot lua decizii autonome, independent de orice alt organism politic, au alocări bugetare anuale separate cu autonomie în execuția bugetului alocat și dispun de resursele umane și financiare necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor lor, și (b) membrii consiliului de administrație al autorității de reglementare sau, în absența acestuia, persoanele cu cele mai înalte funcții de conducere în cadrul autorității de reglementare sunt numite pentru un mandat fix de cinci până la șapte ani, care poate fi reînnoit o singură dată.

IV. PRETINSELE ÎNCĂLCĂRI ȘI ARGUMENTELE DE RIGOARE

Considerăm că prin adoptarea Hotărârii Parlamentului nr. 224 din 3 decembrie 2015 privind abrogarea hotărârilor Parlamentului privind desemnarea directorilor Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementarea în Energetică, Parlamentul a depășit limitele constituționale sfidând, astfel, prevederile art. 1 alin. (3) și art. 66 lit. j) din Legea Supremă, precum și un șir de prevederi ale actelor legislative relevante din domeniu.

Prin abrogarea hotărârilor Parlamentului nr. 182 din 12 iulie 2013 și nr. 340 din 24 decembrie 2013, de fapt, a fost încetat mandatul a patru directori ai Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementarea în Energetică.

Remarcăm faptul că, prin hotărârea nr. 182 din 12 iulie 2013 au fost desemnați în funcția de director al Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementarea în Energetică, pe un termen de 6 ani domnii, Ghenadie Pârțu și Iurie Onica. Mandatul acestora urma să înceteze în anul 2019.

Prin hotărârea nr. 340 din 24 decembrie 2013 au fost desemnați în funcția de director al Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementarea în Energetică, pe un termen de 6 ani domnii, Octavian Lungu și Sergiu Ciobanu. Mandatul acestora urma să înceteze în ianuarie 2020.

În nota de argumentare la proiectul care a stat la baza adoptării hotărârii contestate se menționează că necesitatea abrogării hotărârilor menționate este dictată de corectarea unei erori admise de legislativ la numire. Astfel, nu a fost respectat termenul de numire care nu trebuia să fie de 6 ani ci de 4 și 2 ani.

Evident, că o asemenea argumentare nu suferă nici o critică, este una absolut neîntemeiată și ilegală, și de fapt, este un pretext și o încercare de a evita anumite norme imperative ale legii pentru un singur scop – revocarea din funcție a directorilor ANRE.

Deci, prin adoptarea Hotărârii nr. 224 din 03.12.15 Parlamentul a întrerupt mandatul legal de 6 ani a întregii componente ai Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementarea în Energetică.

Potrivit dispozițiilor legale care reglementează domeniul energiei, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică este o autoritate independentă, care se supune numai legii. Directorii ANRE sunt persoane cu funcție de demnitate publică, persoane oficiale exponente ale unui interes public deosebit.

Necesitatea independenței autorității de reglementare este prevăzut și luând act de statutul Republicii Moldova ca parte la Tratatul de constituire a Comunității Energetice, aderat prin Legea nr. 117 din 23 decembrie 2009. Astfel, Conform art. 4² alin. (6) din legea cu privire la energetică directorul poate fi eliberat din funcție de către Parlament în cazul:

- a. pierderii cetățeniei Republicii Moldova;
- b. imposibilității exercitării funcției din motive de sănătate;
- c. alegerii în altă funcție;
- d. condamnării pentru savârșire de infracțiuni cu intenție și/sau condamnării la privațiune de libertate prin hotărâre irevocabilă a instanței de judecată;
- e. rămânării definitive a actului de constatare prin care s-a stabilit emiterea/adoptarea de către acesta a unui act administrativ sau încheierea unui act juridic cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese;

f. aflării în incompatibilitate, fapt stabilit prin actul de constatare rămas definitiv.

Constatăm că directorii ANRE sunt inamovibil, iar autoritatea abilitată cu dreptul de desemnare este obligată să respecte independența acestora, fără nici o presiune politică, în caz contrar este diminuată esența și semnificația mandatului.

La momentul votării hotărârii în Parlament, nu s-a examinat existența sau inexistența temeiurilor legale pentru revocarea din funcție a directorilor ANRE. Autorii propunerii însă au folosit un “artificiu juridic” prin așa zisa abrogare a actelor de numire, care după opinia noastră este o absurditate juridică și o ilegalitate din mai multe considerente, după cum urmează:

- Hotărârile Parlamentului nr. 182 și 340 sunt acte legislative cu caracter individual de numire în funcție, care și-au consumat efectele juridice odată adoptate, și odată cu desemnarea directorilor ANRE;
- Parlamentul nu poate abroga un act legislativ care nu mai produce efecte juridice;
- Dacă am admite, prin absurd, că este posibil de a reveni și a abroga un act de numire în funcție atunci care vor fi consecințele juridice ale tuturor acțiunilor acelor demnitari, care o perioadă îndelungată au exercitat acea funcție, au beneficiat de drepturi salariale, au adoptat decizii cu caracter normativ etc.?
- O revizuire sau abrogare a unui astfel de act legislativ ar afecta nu numai securitatea raporturilor juridice ci chiar ar pune în pericol un întreg domeniu cu toate consecințele de rigoare.

Există deja un astfel de precedent în jurisprudența Curții Constituționale, atunci când Parlamentul a abrogat o hotărâre de numire a unui înalt demnitar, declarată ulterior neconstituțională.

Astfel, prin Hotărârea nr. 8 din 20 mai 2013, Curtea Constituțională a stabilit:

„70. În partea ce ține de Hotărârea nr.104, prin care a fost abrogată Hotărârea nr.81, Curtea menționează că **votul odată consumat** nu poate fi revizuit. O procedură de revizuire a votului nu este și nici nu poate fi prevăzută, deoarece ar zădărnici tot procesul legislativ și ar compromite autoritatea legislativă a statului, ar afecta securitatea raporturilor juridice și chiar securitatea națională, dacă s-ar admite posibilitatea revenirii, după o perioadă de timp, la voturile exprimate pentru adoptarea unor hotărâri sau legi, reieșind din interese politice sau personale de moment.

...
74. În context, Curtea reține că **abrogarea actului de numire a avut ca efect încetarea mandatului** Procurorului General. În scopul garantării independenței persoanei ce exercită o funcție de demnitate publică, normele constituționale și legale impun respectarea exercitării termenului mandatului. De regulă, **destituirea presupune o procedură mai complicată decât numirea în funcție sau cel puțin una echivalentă. Procedura de destituire este expres stipulată de lege pentru Procurorul General.**”

Reiterăm că funcția de director al Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementarea în Energetică nu este o funcție politică, ci o funcție publică exponentă a unui interes public deosebit, ce implică asigurarea independenței și respectării tuturor rigorilor legalității și imparțialității în exercițiul funcției. Persoana desemnată în asemenea funcții nu trebuie să manifeste loialitate și consecvență pentru realizarea scopurilor politice.

Prin faptul nerespectării de către Parlament a cerințelor legale de revocare din funcție a directorilor ANRE, atât ca formă (nu a fost respectată procedura, nu a existat avizul comisiei) cât și ca conținut (nu sunt întrunite temeiurile legale de încetare a mandatului înainte de termen) s-a încălcat flagrant principiul legalității statuat în art. 1 alin. (3) din Constituție.

Conform art. 1 din Constituție, Republica Moldova este un stat suveran și independent unitar și indivizibil, este **un stat de drept, democratic**, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valorile supreme și sunt garantate.

Curtea Constituțională a relevat că la baza statului de drept, consacrat de art.1 alin.(3) din Constituție, stă **principiul legalității**. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică (art.7 din Constituție).

Legalitatea, ca principiu de bază al statului de drept, presupune conformitatea normei sau a actului juridic cu normele superioare care stabilesc condiții de procedură privind edictarea normelor juridice. Comportamentul legal vizează atât activitatea de legiferare a Parlamentului, cât și stabilirea normelor interne de organizare și funcționare, care au o conexiune directă cu procesul legiferării.

Importanța principiului legalității presupune ca legea să fie respectată, această exigență existând nu doar pentru indivizi, dar în mod egal și pentru autoritățile publice și private. În măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, exigența este ca aceștia să acționeze în limita atribuțiilor care le-au fost conferite (*§42, Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011*).

Prin Hotărârea nr. 3 din 22 aprilie 2013 Curtea Constituțională a dat o apreciere adecvată a obligativității respectării principiilor unui stat de drept.

„Curtea Europeană a Drepturilor Omului consideră că principiul statului de drept, menționat în preambulul Convenției, este „un element al patrimoniului spiritual comun al statelor membre ale Consiliului European” și se referă la Convenție în ansamblu. Acest principiu al statului de drept a fundamentat, în special, cerința stabilită de Curte de protecție adecvată împotriva ingerințelor arbitrare ale puterii publice (a se vedea, *inter alia*, Hotărârile CEDO *Engel și alții v. Olanda* din 8 iunie 1976, *Klass și alții v. Germania* 6 septembrie 1978, *Malone v. Regatul Unit* din 2 august 1984 etc.).

Valorile statului de drept sunt consacrate în Preambulul Declarației Universale a Drepturilor Omului. Rezoluția Comisiei ONU pentru Drepturile Omului nr. 32/2005 privind democrația și statul de drept abordează elemente ale separației puterilor, supremației legii și egalității tuturor în fața legii. Acest document, *inter alia*:

„8. Reamintește că **interdependența dintre o democrație funcțională, instituții responsabile și puternice și statul de drept efectiv este esențială pentru un guvern legitim și eficient.** [...]

11. Reamintește faptul că democratizarea poate fi un proces fragil și că statul de drept și respectarea drepturilor omului sunt esențiale pentru stabilitatea societăților democratice; [...]

12. Reamintește că statele sunt garanți ai democrației, ai drepturilor omului și ai statului de drept și poartă responsabilitatea pentru punerea lor în aplicare pe deplin; [...]

14. Invită statele membre să facă eforturi continue pentru a consolida statul de drept și promovarea democrației prin: [...]

b) garantarea că **nici o instituție sau persoană publică sau privată nu este mai presus de lege**, asigurându-se că: [...]

(iii) **toți agenții guvernamentali, indiferent de pozițiile lor, sunt imediat și pe deplin trași la răspundere** pentru orice încălcare a legii pe care o comit; [...]

(vi) strategiile și măsurile anticorupție cuprinzătoare sunt în mod adecvat dezvoltate și aplicate pentru a menține independența și imparțialitatea sistemului judiciar, precum și pentru a asigura **responsabilizarea membrilor sistemelor judiciar, legislativ și executiv.**[...]

47. Conceptul „statului de drept”, consacrat împreună cu democrația și drepturile omului în Preambulul Convenției Europene, reprezintă cei trei piloni ai Consiliului Europei, organizație internațională, al cărei membru este și Republica Moldova.

48. În Rezoluția Adunării Parlamentare a Consiliului Europei nr. 1594 (2007) privind „principiul statului de drept” se recunoaște că această noțiune este percepută de către statele europene ca fiind o valoare comună și un principiu fundamental pentru o mai mare unitate.

49. Uniunea Europeană, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) și statele lor membre și-au exprimat, de asemenea, angajamentul față de principiile „statului de drept”, democrației și drepturilor omului.

50. Astfel, în Decizia Consiliului Ministerial al OSCE nr. 7/08 privind consolidarea statului de drept în spațiul OSCE, statele participante la OSCE sunt invitate să-și onoreze obligațiile privind respectarea statului de drept, atât la nivel internațional, cât și național, inclusiv în toate aspectele legate de legislația lor, administrație și justiție. De asemenea, în același document, statele sunt încurajate să-și consolideze eforturile în vederea sporirii, *inter alia*, a **responsabilității instituțiilor de stat și a persoanelor oficiale, a respectării statului de**

drept în administrația publică, precum și a rolului curților constituționale ca instrument pentru asigurarea respectării în toate instituțiile de stat a principiilor statului de drept, democrației și drepturilor omului.”

Art. 8 din Constituție prevede că Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

Prin principii recunoscute ale dreptului internațional trebuie de înțeles ca fiind regulile de conduită de maximă generalitate, universal valabile și juridic obligatorii pentru subiecții de drept internațional. Ele sunt norme imperative și apără valori fundamentale pentru ordinea juridică internațională: securitatea și cooperarea internațională, drepturile și libertățile fundamentale.

Principiile, unele formate pe cale cutumiară, au fost reafirmate și dezvoltate pe cale convențională prin tratate internaționale, în primul rând prin Carta ONU. Deoarece Carta ONU cuprinde numai formulări generale, au fost întreprinse lucrări de codificare și la 24 octombrie 1970 a fost adoptată Declarația privind principiile de drept internațional ale relațiilor de prietenie și cooperare dintre state. Acest document a reafirmat și a precizat conținutul juridic al celor șapte principii consacrate în Carta ONU.

Acțiuni de precizare și sistematizare a principiilor fundamentale și normelor unanim recunoscute s-au făcut și în alte acte internaționale: Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor din 1974 și Actul final al CSCE de la Helsinki (din 01.01.1995 OSCE). Actul Final de la Helsinki cuprinde zece principii fundamentale. La cele existente au fost adăugate încă trei: principiul inviolabilității frontierelor; principiul integrității teritoriale; principiul respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Carta de la Paris pentru o nouă Europă din 21 noiembrie 1990 reconfirmă importanța celor 10 principii stipulate în Actul final de la Helsinki. În prezent are loc consacarea și formarea unor noi principii fundamentale ale dreptului internațional, ca cel al dezarmării generale și totale, protecției mediului, securității colective. La formarea acestor principii contribuie și RM prin participarea sa la tratatele internaționale în domeniile menționate.

Sistemul principiilor fundamentale de drept internațional unanim recunoscute cuprinde 10 principii, care se află într-o interdependență și o interpenetrație, interinfluență permanentă, ele condiționându-se reciproc, având aceeași valoare juridică și forță imperativă.

Principiile menționate se identifică cu principiile constituționale ale RM, inclusiv cu principiile politicii externe, obiectivele și prioritățile cărora sunt:

- consolidarea independenței și suveranității statului;
- asigurarea integrității teritoriale;
- afirmarea țării ca factor de stabilitate;

- edificarea statului de drept etc.

În realizarea acestor priorități statul se conduce de principiile și normele de drept internațional unanim recunoscute; izvoarele de drept cu caracter universal: convențiile de codificare a diferitelor ramuri de drept internațional. La toate aceste acte Republica Moldova a aderat, ele fiind pentru noi obligatorii. Prin faptul că RM se obligă să respecte principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional se obține o supremație a acestora față de dreptul intern consacrat prin legi organice, ordinare și actele subordonate legii.

Normele internaționale la care Republica Moldova este parte (Tratatul de constituire a Comunității Energetice) au stabilit necesitatea edificării unui regulator independent în domeniul energiei.

Prin adoptarea hotărârii contestate care are ca efect încetarea mandatului întregii componente a ANRE nu numai că s-a sfidat grav independența acestei instituții și ca rezultat constatăm depășirea de către Parlament a cadrului constituțional prevăzut la art. 8 din Legea Supremă dar chiar s-a pus în pericol toată securitatea energetică a statului în plin sezon termoelectric.

Prin adoptarea hotărârii contestate s-a întrerupt ilegal mandatul directorilor ANRE.

În scopul garantării independenței persoanei ce exercită o funcție de demnitate publică, normele constituționale și legale impun respectarea exercitării termenului mandatului. De regulă, destituirea presupune o procedură mai complicată decât numirea în funcție sau cel puțin una echivalentă.

Procedura de destituire este expres stipulată pentru Președintele Republicii Moldova, Președintele Parlamentului, Procurorul General ș.a. Pentru comparație, potrivit art.64 din Constituție, Președintele Parlamentului este ales cu majoritatea voturilor deputaților aleși, dar este eliberat din funcție cu cel puțin 2/3 din voturile tuturor deputaților. Această rigiditate decurge din rațiunea asigurării independenței persoanei față de acei care au votat pentru alegerea sau numirea sa. În cazul reglementării constituționale sau legale a procedurii de numire în funcție, nu este neapărat necesară reglementarea procedurii de destituire, aceasta prezumându-se.

Practica Curții Constituționale este una consistentă în acest aspect stabilind fără echivoc faptul că organul care desemnează un înalt demnitar trebuie să respecte independența acestuia, mandatul și procedura de revocare să fie cel puțin similară cu cea de numire.

Prin hotărârea Curții Constituționale nr. 28 din 20 septembrie 2013 a fost declarată neconstituțională hotărârea Parlamentului nr.180 din 12 iulie 2013 privind revocarea din funcția de director general al Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică.

Atunci Curtea a reținut următoarele:

„52. Necesitatea stabilității mandatului de director al Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică este determinată de obligațiile funcționale ale titularului, de rolul important în crearea unui cadru juridic pentru asigurarea eficienței energeticii, aprovizionarea fiabilă a economiei naționale și a populației cu resurse energetice.

53. Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică este o autoritate publică centrală de reglementare și monitorizare a sectoarelor din domeniul energetic, are statut de persoană juridică și nu se subordonează niciunei alte autorități publice sau private, cu excepția cazurilor stipulate de lege.

54. Totodată, Curtea menționează că instrumentele internaționale în domeniu cuprind o serie de stipulări pentru asigurarea independenței autorității de reglementare a sectorului energetic.

55. În context, Curtea menționează că Republica Moldova a aderat la Comunitatea Energiei în calitate de membru cu drepturi depline în 2010. Tratatul de instituire a Comunității Energiei a fost adoptat la 25 octombrie 2005, la Atena, intrând în vigoare pentru Republica Moldova la 1 mai 2010. Din acest moment a devenit obligatorie respectarea la nivel internațional a normelor juridice adoptate în temeiul Tratatului. Acestea includ Directivele Uniunii Europene, ce stabilesc structura de guvernare pentru sectoarele de energie electrică și gaze naturale.

56. Astfel, atât prin Directiva 2003/54/CE privind reglementările comune pentru piața internă a sectorului de electricitate, cât și prin Directiva 2003/55/CE privind reglementările comune pentru piața internă a sectorului de gaze naturale *s-a menționat necesitatea instituirii unei autorități independente de reglementare în domeniu.*

57. În Directiva 2009/72/CE și, respectiv, Directiva 2009/73/CE se menționează că autoritățile de reglementare din domeniul energeticii și gazelor naturale **trebuie să fie pe deplin independente față de orice interese publice sau private**, ceea ce nu exclude controlul judiciar și controlul parlamentar. Prin respectivele Directive au fost abrogate Directivele precitate.

58. Curtea observă că, potrivit legislației comunitare, independența autorității de reglementare este o cerință legală obligatorie în Uniunea Europeană.

59. La fel, Directiva 2009/72/CE și, respectiv, Directiva 2009/73/CE stabilesc că în scopul de a proteja independența autorității de reglementare: “membrii consiliului de administrare al autorității de reglementare sau, în absența unui consiliu, un conducător managerial al autorității de reglementare este numit pentru un mandat fix de la cinci până la șapte ani, reînnoibil o singură dată.”

....

63. Curtea menționează că erau necesare respectarea legalității și întrunirea tuturor cerințelor stabilite de lege pentru revocarea dlui Victor Parlicov din funcția de director general al Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică.

64. În context, Curtea reține că **actul de eliberare** din funcția de director general al Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică **a avut ca efect încetarea mandatului** directorului general al Consiliului de administrație. În scopul garantării independenței persoanei ce exercită o funcție de demnitate publică, normele constituționale și legale impun respectarea termenului mandatului. De regulă, **destituirea presupune o procedură mai complicată decât numirea în funcție sau cel puțin una**

echivalentă. Procedura de destituire este expres stipulată de lege pentru directorii Consiliului de administrație.

65. Astfel, în conformitate cu articolul 4² alin.(6) din Legea cu privire la energetică, funcția de director al Consiliului de administrație încetează prin demisie sau eliberare din funcție. Directorul poate fi eliberat din funcție de către Parlament în cazul: *pierderii cetățeniei Republicii Moldova; imposibilității exercitării funcției din motive de sănătate; alegerii în altă funcție; condamnării pentru săvârșire de infracțiuni cu intenție și/sau condamnării la privațiune de libertate prin hotărâre irevocabilă a instanței de judecată; rămânerii definitive a actului de constatare prin care s-a stabilit emiterea/adoptarea de către acesta a unui act administrativ sau încheierea unui act juridic cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese; aflării în incompatibilitate, fapt stabilit prin actul de constatare rămas definitiv.*

66. Această rigiditate decurge din rațiunea asigurării independenței persoanei față de acei care au votat pentru alegerea sau numirea sa.

67. Din normele constituționale și legale, Curtea conchide că actul contestat, fiind adoptat de Parlament la propunerea Președintelui Parlamentului, sub formă de **hotărâre**, nu corespunde cerințelor prevăzute de articolele 66 lit.j) din Constituție și 4² din Legea cu privire la energetică. Or, potrivit normei constituționale, Parlamentul alege și numește persoane oficiale de stat, în cazurile prevăzute de lege, ceea ce urmează a fi înțeles și în condițiile prevăzute de lege.

68. Curtea reține că revocarea din funcția de director general al Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică poate fi dispusă numai de către autoritatea care l-a numit, și anume Parlamentul, iar cazurile și condițiile revocării sunt cele prevăzute exhaustiv de Legea cu privire la energetică. Astfel, în acest sens competența Parlamentului, conferită prin lege, nu este una discreționară.

69. Curtea constată că revocarea din funcția de director general al Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică a avut loc cu eludarea normelor constituționale, fiind adoptată **cu existența în acest sens a propunerii Președintelui Parlamentului, însă fără a fi respectate cerințele legale.**

70. În lumina celor expuse, Hotărârea Parlamentului nr.180 din 12 iulie 2013 privind revocarea din funcția de director general al Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică contravine dispozițiilor articolelor 1 alin.(3) și 66 lit.j) din Constituția Republicii Moldova, precum și prevederilor actelor legislative în domeniu.

71. În context, și Hotărârea Parlamentului nr.181 din 12 iulie 2013 privind desemnarea directorului general al Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică este neconstituțională.”

Luând acte de cele expuse considerăm că prin adoptarea hotărârii contestate prin care s-a anulat și întrerupt mandatul întregii componente a ANRE, Parlamentul a sfidat, direct și indirect, cel puțin, normele constituționale prevăzute la art. 1, 8, 39, 43, 66 din Legea Supremă.

Totodată, menționăm că decapitarea unei instituții precum Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, în plin sezon termoelectric, lasă neacoperit, fără control și gestiune efectivă un domeniu extrem de important mai ales că potrivit reglementărilor

legislative recente, această instituție (i.e. ANRE) este obligată în termen de maxim 15 zile să revizuiască tarifele le gaz și să îndeplinească alte atribuții legale de importanță majoră.

Deci, rămânerea pentru o perioadă nedeterminată, fără conducerea unei astfel de instituții poate aduce prejudicii imprevizibile și consecințe extrem de negative pentru economia țării, în condițiile în care mai mult nimeni un poate asigura interimatul funcției de director ANRE.

Mai mult decât atât, Comunitatea Energetică și-a exprimat nemulțumirea și dezacordul față de Hotărârea Parlamentului sesizată, relevând faptul că demiterea efectuată se bazează doar pe motive politice, lucru inacceptabil pentru o instituție pentru care independența și transparența sunt elemente obligatorii pentru eficiența sectorului energetic al țării.

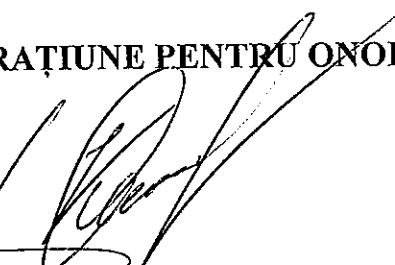
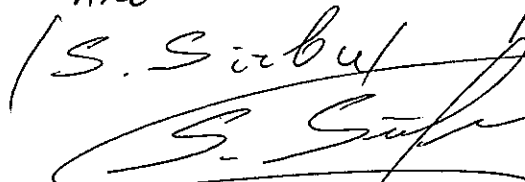
În acest context, este argumentată necesitatea de a suspenda acțiunea hotărârii contestate a Parlamentului până la examinarea în fond a cauzei.

V. CERINȚELE SESIZĂRII

În temeiul celor expuse mai sus, în baza articolului 135, alineatul (1), litera a) din Constituția Republicii Moldova, a articolul 4, alineatul (1), litera a) și art. 25¹ al Legii cu privire la Curtea Constituțională, și a articolului 4, alineatul (1), litera a) și art. 7¹ al Codului jurisdicției constituționale, solicităm Curții Constituționale a Republicii Moldova următoarele:

1. Primirea și examinarea în regim de urgență a prezentei sesizări;
2. Suspendarea acțiunii Hotărârii Parlamentului nr. 224 din 3 decembrie 2015 privind abrogarea hotărârilor Parlamentului privind desemnarea directorilor Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică.
3. Exercitarea controlului constituționalității și a declarării drept neconstituțională a hotărârii Parlamentului nr. 224 din 3 decembrie 2015 privind abrogarea hotărârilor Parlamentului privind desemnarea directorilor Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică.

CU CEA MAI ÎNALTĂ CONSIDERAȚIUNE PENTRU ONORATA CURTE

Andrian Căciolă / 
 S. Sîrbu / 
 Șt Creangă / 